

N:o 152.

Ank. till Riksd. kansli den 30 april 1909, kl. 4 e. m.

*Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående
uppförande af nytt ridhus vid krigsskolan å Karl-
berg.* (1 U. A.)

I en till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling öfverlämnad proposition (n:o 172) af den 26 mars 1909 har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att medgifva att till uppförande af ett nytt ridhus vid krigsskolan å Karlberg må af fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar användas ett belopp af 75,000 kronor.

Till ofvanberörda statsrådsprotokoll har departementschefen i detta ärende anfört följande:

»Uti särskilda underdåniga skrivelser den 4 september nästlidet år har chefen för krigsskolan gjort framställning om anvisande af medel dels till uppförande af nytt ridhus, dels till verkställande af vissa ominredningsarbeten inom äldre byggnader vid Karlberg för åstadkommande af ökad utrymme för förläggningen och undervisningen samt för förbättrande af de hygieniska anordningarna i de för nämnda ändamål afsedda lokalerna, dels ock till uppförande af en inhägnad kring Karlbergs slott.

Bland de sålunda ifrågasatta åtgärderna har chefen för krigsskolan i främsta rummet framhållit behofvet af nytt ridhus och i detta afseende anfört i hufvudsak följande. Ridutbildningens stora betydelse för elevernas fysiska och psykiska uppfostran vore numera allmänt erkänd. Med det till 30 uppgående antalet hästar, som disponerades af krigsskolan, skulle otvifvelaktigt ridutbildningen därstädes lämna ett verkligt tillfredsställande resultat, därest skolans ridhus vore sådant,

att detsamma någorlunda uppfyllde de fordringar, man borde ställa på ett dylikt. Så vore emellertid ingalunda förhållandet. Ridhuset mätte i längd 30 meter och i bredd endast 10,5 meter, under det motsvarande dimensioner vid de minsta nyuppförda ridhus, som funnes inom armén, nämligen de vid trängen, vore 31,24 meter och 15,62 meter. Härvid vore äfven att märka, att större delen af väggen i krigsskolans ridhus vore panelad lodrätt, och att en ändring till lutande panelning, som ur ridutbildningens synpunkt vore af behovet påkallad, skulle ytterligare minska ridbanans utrymme.

De små dimensionerna i ridhuset omöjliggjorde ridning i galopp, hinderhoppning, arbete på volterna samt ridning af de flesta utaf de i ridinstruktionen föreskrifna vägarna. Ridningen i ridhuset måste till följd häraf inskränkas till ridning på fyrkantsspåret, hvilket förhållande ur utbildningssynpunkt vore synnerligen otillfredsställande.

På grund af ridhusets olämplighet för sitt ändamål måste ridningen i regel förläggas utomhus, där instruktören ej kunde af den oerfarne eleven få fram det resultat, som inomhus skulle kunnat ernås t. o. m. på kortare tid än som nu måste disponeras för ridundervisningen. Ridhuset ansåges till den grad olämpligt, att ej ens svår väderlek annat än i ytterst sällsynta fall drefve instruktören med sin afdelning inom dess väggar. Ridlektionerna försigginge sålunda alltid utomhus med undantag af de tillfällen, då marken vore så hård eller hal, att hästarna hade svårt att taga sig fram. Att ridutbildningen under dylika förhållanden ej kunde blifva sådan, som lärarkrafter och hästmateriel möjliggjorde, låge enligt skolchefens mening i öppen dag. Det ringa utrymmet medförde ytterligare den olägenheten, att vid de tillfällen, då ridhuset måste användas, ridafdelningarna ej kunde göras så stora, som hästantalet medgafve. Härtill komme, att ridhuset till följd af sin olämpliga form måste anses vara i hög grad skadligt för den därstädes använda hästmaterielen.

Äfven om man bortsåge från en del detaljanmärkningar, som kunde göras mot ridhuset i dess nuvarande skick, t. ex. synnerligen bristfälliga anordningar för uppvärmning och ventilation m. m., ansåge skolchefen det nu anförda vara tillräckligt för att visa det verkligt trängande behovet af ett tidsenligt ridhus vid krigsskolan.

Den tanken hade äfven blifvit framkastad, att ridhuset möjligen skulle kunna genom om- och tillbyggnad för jämförelsevis ringa kostnad gifvas lämpliga dimensioner och anordningar. Verkställda beräkningar hade emellertid gifvit vid handen, att uppförandet af ett nytt ridhus ej ställde sig dyrare än ombyggnad af det gamla. Den

gamla ridhusbyggnaden vore dessutom användbar till annat viktigt ändamål för skolans räkning.

Det föreslagna nya ridhuset ansåge skolchefen lämpligen böra uppföras strax söder om vägen mellan Stockholm och Hufvudsta i omedelbar närhet till krigsskolans stall.

Genom arméförvaltningens fortifikationsdepartements försorg hade ritningar jämte kostnadsförslag till ett ridhus blifvit uppgjorda, enligt hvilka byggnadens uppförande skulle belöpa sig till ett belopp af 75,000 kronor.

Chefen för krigsskolan har härefter redogjort för behovet af ökad utrymme för förläggningen och undervisningen vid skolan samt hemställt, att för tillgodoseendet af detta behof dels det nuvarande ridhuset måtte, därest nytt ridhus blefve uppfördt, inredas till logement, lektionssalar och en mindre bostadslägenhet för en kostnad, enligt uppgjordt förslag, af 57,000 kronor, dels ock åtskilliga inrednings- och förändringsarbeten måtte utföras i en del för närvarande ej använda lokaler i östra logementsflygeln, hvilka arbeten beräknats draga en utgift af 13,700 kronor.

Vidare har chefen för krigsskolan anmält, att de nu för inkvartering af eleverna och undervisning använda lokalerna ur hygienisk synpunkt vore otillfredsställande, i det att vatten- och afloppsledningar jämte fasta tvättbänkar saknades i en del logement samt inga som helst anordningar funnes för beredande af erforderlig luftväxling i logement och lektionssalar. För afhjälpande af dessa olägenheter, har hemställts om anvisande af tillhopa 48,900 kronor.

Slutligen har skolchefen under framhållande, att hufvudstadens och förstadssamhällellenas tillväxt allt mer ökat de olägenheter, som sedan länge förorsakats däraf, att krigsskolans etablissemang legat öppet för allmänheten, anhållit, att ett stängsel måtte få uppföras kring etablissemanget för en beräknad kostnad af 24,700 kronor.

Tjänstförrättande chefen för militärläroverken har vid öfverlämnandet af chefens för krigsskolan omförmälda framställningar tillstyrkt bifall till desamma.

Arméförvaltningens fortifikations- och civila departement hafva den 13 november 1908 afgifvit infordradt yttrande i ärendet. Fortifikationsdepartementet har därvid anfört, att den af skolchefen förebragta utredningen ådagalagt ej mindre behovet af ökad utrymme för ridundervisningen vid krigsskolan än äfven nödvändigheten däraf, att de ifrågasatta särskilda anordningarna för åstadkommande af lämpligare och i

hygieniskt afseende förbättrade förläggningsförhållanden äfvensom för anskaffande af rymligare lokaler för undervisningen måtte bringas till stånd. Hvad särskildt anginge frågan om utvidgning af ridhuslokalerna, ansåge fortifikationsdepartementet, att densamma gifvetvis borde lösas genom uppförandet af ett nytt ridhus, i synnerhet som därigenom det gamla ridhuset blefve tillgängligt för åstadkommande af nödvändiga utvidgningar i afseende å förläggningsen. Hvad chefen för krigsskolan anfört rörande behovet af inhägnad kring Karlbergs slott syntes fortifikationsdepartementet till fullo ådagalägga, att skolchefens förslag om åtgärder för åstadkommande af sådan inhägnad borde så snart som möjligt bringas till utförande.

Med hänsyn till de betydliga kostnader, tillhoppa 219,300 kronor, som skulle betingas af ett genomförande af skolchefens förslag, hafva slutligen arméförvaltningens fortifikations- och civila departement hemställt, att fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar icke måtte för ändamålet tagas i anspråk, utan att därför erforderliga medel måtte äskas af Riksdagen.

Öfverintendentsämbetet, som erhållit anmodan att afgifva utlåtande i förevarande ärende, i hvad detsamma afser uppförande af nytt ridhus vid krigsskolan, har i yttrande den 16 mars 1909 förklarar sig icke hafva något att erinra mot de för ridhusets uppförande uppgjorda ritningar och kostnadsförslag.

I likhet med myndigheterna anser jag starka skäl tala för behovet af samtliga de af chefen för krigsskolan ifrågasatta arbetena. Då emellertid flera på dagordningen stående militära organisationsfrågor och särskildt frågan om inrättandet af en fast reservstat inom armén med sannolikhet komma att inverka på bestämmandet af antalet elever vid krigsskolan, och det på grund häraf för närvarande är omöjligt att bedöma behovet af utrymme vid skolan under den närmaste tiden, anser jag det tillsvidare böra anstå med utförandet af den del af de föreslagna arbetena, som afser att bereda förbättrad inkvartering för eleverna eller därmed äger sammanhang. Det begärda ridhuset anser jag däremot vara en nödvändig förutsättning för att ridundervisningen vid krigsskolan skall kunna leda till ett tillfredsställande resultat, hvarför jag får tillstyrka, att detsamma nu må komma till utförande. Det härför erforderliga beloppet, 75,000 kronor, synes mig lämpligen böra utgå från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar, hvilka därtill lämna tillgång.»

Att ridhuset vid krigsskolan å Karlberg är för sitt ändamål synnerligen otillfredsställande, finner utskottet vara ådagalagdt. Utskottet anser emellertid, att det af Kungl. Maj:t framlagda förslaget om uppförande af ett nytt ridhus af sten å den af chefen för krigsskolan föreslagna platsen ställer sig allt för kostsamt särskildt med hänsyn till den dåliga grunden; och håller utskottet före, att det ur besparings-synpunkt vore lämpligare, att ett nytt ridhus af trä uppfördes å det nuvarande ridhusets plats. Därigenom skulle visserligen den möjligheten att framdeles kunna aptera det nuvarande ridhuset till logementsbyggnad gå om intet, men detta torde icke vara af någon större betydelse, då det i allt fall icke torde vara ådagalagdt, att en sådan förändring af ridhusbyggnaden som den antydde kan med fördel utföras.

Utskottet, som af angifna skäl icke kan förorda det af Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget, hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 30 april 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.
